

GØSTA ESPING-ANDERSEN
Tamamlanmamış Devrim

GÖSTA ESPING-ANDERSEN 1947'de Danimarka'nın Næstved şehrinde doğdu. Özellikle refah devleti ve kapitalist ekonomi içindeki yeri üzerine yaptığı çalışmalarla tanınan Esping-Andersen, Barselona'daki Pompeu Fabra Üniversitesi'nde profesördür. Avrupa çapında çeşitli sosyal bilimler enstitü ve kuruluşlarında görev yapan Esping-Andersen, günümüzün önde gelen siyaset bilimci ve sosyologlarındandır.

The Incomplete Revolution. Adapting to Women's New Roles

© 2009 Gösta Esping-Andersen

Bu kitabın yayın hakları Anatolialit Agency'nin aracılığıyla Polity Press Ltd.'ten (Cambridge) alınmıştır.

İletişim Yayınları 1684 • Araştırma-İnceleme Dizisi 278

ISBN-13: 978-975-05-0979-7

© 2011 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2011, İstanbul

EDITÖR Kıvanç Koçak

DIZI KAPAK TASARIMI Ümit Kıvanç

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Birinci Dünya Savaşı sırasında

Detroit'teki bir fabrikada kaynak işinde çalışan kadınlar

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Oben Üçke

DIZIN Burcu Tunakan

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

GØSTA ESPING-ANDERSEN

Tamamlanmamış Devrim

Kadınların Yeni Rollerine Uymak

*The Incomplete Revolution
Adapting to Women's New Roles*

ÇEVİREN Selin Çağatay

İçindekiler

TEŞEKKÜR	7
Giriş	11

BİRİNCİ KISIM

Sorunlar

1 Aileler ve Kadınların Rollerinde Devrim	31
2 Yeni Eşitsizlikler	77

İKİNCİ KISIM

Refah Devletinin Uyarlanması

3 Aile Politikasını Kadın Devrimine Uyarlamak	103
4 Çocuklara Yatırım Yapmak ve Yaşam Fırsatlarını Eşitlemek	147
5 Yaşlanma ve Eşitlik	191
Sonsöz	219
KAYNAKÇA	229
İSİM DİZİNİ	248
KONU DİZİNİ	252

TEŞEKKÜR

Birkaç yıl önce kendime, o andan itibaren araştırmalarımı ve yazılarımı yalnızca refah devletine adayacağıma dair ciddi bir söz verdim. Burada o sözü bir kez daha bozuyorum. Bu çalışma reddedilemeyecek bir teklifin sonucunda ortaya çıktı. Collège de France, 2006'nın sonunda her sene düzenlenen “Trois Leçons” derslerini verme şerefini bana bahsetti. Fransa'da sosyal korumanın geleceğine dair sürmekte ve kuşkusuz yoğun olan tartışmalara karşılık, sosyal politika meselelerini ele alan üç ders hazırlamaktan başka bir şey yapamazdım. Bu dersler *Trois Leçons sur L'Etat de Providence* adıyla ince bir kitap haline getirildi ve 2008'de Le Seuil tarafından yayımlandı. Aynı üç dersi bu yeni kitabın 3, 4 ve 5. Bölümleri'nde kullandım ancak önemli ölçüde gözden geçirilmeleri ve ek bulgularla desteklenmeleri gerektiğinin farkına vardım. Fransızca versiyonlar öncelikle genel, uzmanlaşmamış bir topluluğa hitaben yazılmıştı; İngilizce versiyon daha akademik olmayı hedefliyor.

Dürüst olmak gerekirse, verdiğim sözü bozmak zor olmadı. Sözüm ona “refah devleti sonrası” çalışmalarım nesiller

arası hareketlilik, fırsat eşitliği, aile demografisi ile sosyal ve ekonomik eşitsizliğin değişen biçimleri konuları etrafında geziniyordu. Bu meselelerin sosyal politika açısından merkeziliğini görmek için fazla hayal gücü gerekmiyor.

Beni refah devletiyle özellikle yeniden bir araya getiren bir mesele, genel olarak sosyal miras ama özellikle erken çocukluk dönemindeki koşulların sonraki yaşam fırsatları üzerindeki etkisi oldu. Yaşam fırsatlarını açıklayan doğru mekanizmaları bulma arayışım beni kaçınılmaz bir biçimde bütün çocuklar için en iyi fırsatları güvence altına alacak politikaları nasıl oluşturabileceğimizi düşünmeye yöneltti. Aslında kendimi, çocuklarımıza yönelik yatırım yapmanın aciliyeti ve merkeziliği konusunda dünyayı aydınlatma kampanyası başlatan James Heckman'ın ayak izlerini aceleyle takip ederken buldum.

İlginç bir şekilde, politikada ve akademide birçok yenilikçi dinleyiciyle karşılaştım. Beni bebekler için bir mücadele vermeye iten özellikle IPPR'deki insanlar Ruud de Mooij, Paul Nyrup Rasmussen'e, AB Başkanlığı ve Bruno Pallier'e teşekkür ederim. Ayrıca beni bu kampanyayı yürütmem için davet eden AB Belçika başkanlığına, NETSPAR ve Hollanda Sosyal Sigorta Enstitüsü'ne, İngiltere'de IPPR'a, Güney Danimarka Üniversitesi'ne, Aalborg Üniversitesi'ne, Danimarka Parlamentosu'na, Fransız ve Alman Sosyalist Partilerine, Berlin'deki İsveç Büyükelçiliği'ne, Max Planck Demografik Çalışmalar Enstitüsü'ne, Katalan hükümetine, İspanya Maliye Bakanlığı'na, AB'nin Sosyal Politika Danışma Kurulu'na ve özellikle Collège de France'a teşekkür etmek isterim.

Son yıllardaki araştırmalarım bu kitabın bölümleri şeklinde vücut buldu ve bence ampirik bulguların çoğu, birçok mükemmel araştırma asistanının sayesinde, ilginç ve bilimsel olarak sağlam bir zemine sahip. IALS ve PISA verileri üzerinde benimle birlikte çalışan Josep Mestres'e, binlerce do-

ğurganlık regresyonu ölçen Stefanie Brodmann'a, kadınların çalışmasının gelir dağılımını nasıl etkilediğini saptamaya çalışırken bütün zorlu metodolojik sorunlarla mücadele eden Berkay Özcan'a ve şu an Stefanie gibi binlerce zaman kullanım regresyonu ölçmekte olan Pablo Gracia'ya büyük teşekkür borçluyum. Ve unutmadan, bütün bu araştırma İspanya Eğitim ve Bilim Bakanlığının sağladığı cömert kaynaklar sayesinde gerçekleşebildi (SEJ 62684 kodlu Araştırma Bursu).

Birçoğu aynı zamanda arkadaşım olan meslektaşlarım da bu çalışmada bana yardım ettiler. Bruno Pallier'e, bu kitabın bir fikir olarak doğduğu "Trois Leçons" projesinde bana yer verdiği için büyük teşekkür borçluyum. Jens Bonke'den zaman kullanımı araştırmalarıyla ilgili çok şey öğrendim ve John Myles ayaklarımı yere basmam için her zaman oradaydı ve hâlâ en sevdiğim ortak yazarlardan biri olmaya devam ediyor. Bu kitaptaki 5. Bölüm onunla birlikte birkaç yıl önce yazmış olduğumuz bir makalenin geliştirilmiş halidir. Ayrıca Marco Albertini, Lynn Cooke, Anders Holm, Marcus Jantti, Kees van Kersbergen, Shelley Lundberg, Luis Medina, Brian Nolan, Adam Przeworski, Jackie Scott, Michael Shalev, Tim Smeeding, Jane Waldfogel ve Chris Whelan'a da teşekkür borçluyum. Pompeu Fabra'daki DEMOSOC grubu akademik hayatım boyunca mükemmel bir ev haline geldi. Bu kitabın son aşamalarında, Kopenhag Üniversitesi Sosyoloji Enstitüsü ve Danimarka Sosyal Araştırmalar Enstitüsü sayesinde gerçekten memnuniyetle karşıladığım bir nefes alma ve konsantre olma şansı yakaladım. Bu fırsatı mümkün kılan Niels Ploug ve Carsten Stroebye'e gerçekten teşekkür etmek isterim.

İyi bir çocukluğun öneminin altını çizmek için bu kitabı David ve Jacob'a ithaf ediyorum.

Barselona ve Kopenhag, Sonbahar, 2008